

Sygn. akt I C 1669/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Kocielnik

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2023 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. P., M. P. (1), E. P., M. P. (2)

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie ewentualnie o zapłatę i ustalenie

I. oddala powództwo,

II. ustala, że powodowie przegrali proces w 100% i pozostawia rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.

Sygn. akt **I C 1669/20**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 lipca 2020 r. (data nadania przesyłki, k.48) A. P., M. P. (1), E. P. i M. P. (2), zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o:

I. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powoda kwoty 242.508,15 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, z uwagi na nieważność umowy kredytu;

ewentualnie, jeśli mimo stwierdzenia nieważności umowy kredytu Sąd nie stwierdzi podstaw do uwzględnienia żądania zasądzenia w całości lub w części, wnieśli o:

ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zawartej pomiędzy powodem a pozwanym w dniu 23 października 2008 r. (stwierdzenie nieważności umowy);

II. ewentualnie, w przypadku stwierdzenia braku podstaw do uwzględnienia w całości lub w części żądań wskazanych w pkt I powyżej (a zatem uznania przez Sąd, że umową kredytu jest ważna), wnoszę o:

zasądzenie od Pozwanego solidarnie na rzecz Powoda kwoty 92.186,52 zł (słownie: dziewięćdziesiąt dwa tysiące sto osiemdziesiąt sześć złotych i 52/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9.07.2020 r. do dnia zapłaty

oraz

ustalenie, że postanowienia § 2 ust. 1 (w zakresie zwrotu „denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF”), § 2 ust. 2 - 3, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zd. 2-4, § 11 ust. 3-5 i ust. 14-15, § 12 ust. 2, umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zawartej pomiędzy Powodem a Pozwanym w dniu 23.10.2008 r., oraz postanowienia § 5 ust. 4, § 8 ust. 5 pkt. 1 zd. 2, § 10 ust. 9 pkt 3, § 11 ust. 1, § 16, ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na

cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. - stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą Powoda (są bezskuteczne wobec Powoda) od chwili zawarcia Umowy;

III. zasądzenie od Pozwanego solidarnie na rzecz Powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (pozew, k. 3-23).

W odpowiedzi na pozew (...) Bank (...) S.A. z siedziba w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew, k. 74-112).

Pismem procesowym z dnia 28 stycznia 2021 r. strona powodowa dokonała zmiany żądania pozwu wnosząc o:

I. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powoda kwoty 771.597,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, z uwagi na nieważność umowy kredytu,

ewentualnie, jeżeli mimo stwierdzenia nieważności umowy Sąd nie stwierdzi podstaw do uwzględnienia żądania zasądzenia w całości lub w części, wnieśli o:

ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zawartej pomiędzy powodem a pozwanym w dniu 23 października 2008 r.

II. ewentualnie, w przypadku stwierdzenia braku podstaw do uwzględnienia żądań wskazanych w pkt I powyżej w całości lub w części (a zatem uznania przez Sąd, że umowa kredytu jest ważna) wnieśli o:

zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 330.322,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lipca 2020 r. do dnia zapłaty

oraz

ustalenie, że postanowienia § 2 ust. 1 (w zakresie zwrotu „denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF”), § 2 ust. 2 - 3, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zd. 2-4, § 11 ust. 3-5 i ust. 14-15, § 12 ust. 2, umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zawartej pomiędzy Powodem a Pozwanym w dniu 23.10.2008 r., oraz postanowienia § 5 ust. 4, § 8 ust. 5 pkt. 1 zd. 2, § 10 ust. 9 pkt 3, § 11 ust. 1, § 16, ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. - stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą Powoda (są bezskuteczne wobec Powoda) od chwili zawarcia Umowy;

III. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów opłat skarbowych od pełnomocnictw oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (pismo procesowe powodów, k. 312-317).

W odpowiedzi na modyfikację powództwa pozwany podtrzymał w całości dotychczasowe stanowisko oraz ponownie wniósł o oddalenie powództwa w całości (odpowiedź pozwanego na modyfikację powództwa, k. 320-341).

Do zamknięcia rozprawy strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie (protokół rozprawy z 14 listopada 2023 r., k. 451).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie M. P. (1) i A. P. poszukiwali środków na zakup lokalu mieszkalnego z rynku pierwotnego w S.. M. P. (1) prowadził działalność gospodarczą – był programistą, A. P. była inżynierem. E. P. i M. P. (2) byli rodzicami M. P. (1). E. P. pracowała jako bibliotekarka, zaś M. P. (2) prowadził działalność gospodarczą – usługi poligraficzne. M. P. (1) wraz z żoną starali się porównać oferty kredytów w różnych bankach. Udali się do banku i uzyskali informację, że

nie posiadają zdolności kredytowej na kredyt złotowy. Skorzystali z pośrednictwa firmy (...). Wnioski były rozesłane do kilku banków, ale zgoda była jedynie z (...) Banku. Małżonkowie uzyskali informację, że kursy walut znajdują na stronie internetowej banku. Mieli świadomość, że rata będzie zmieniała się wraz z kursem (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:05:03-00:12:57; zeznania powódki A. P., protokół k. 383, nagranie 00:14:45; zeznania powódki E. P. protokół k. 383, nagranie 00:15:54; zeznania powoda M. P. (2), protokół 383, nagranie 00:17:16).

Doradca klienta, podczas wstępnej rozmowy z klientem informował o zasadach funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie (zawartych również w umowie kredytu), z których wynika, iż kwota wypłacanego kredytu przeliczana jest na CHF po kursie kupna dewiz dla CHF w oparciu o „Tabełę kursów” obowiązującą w Banku w dniu wypłaty, a spłata kredytu wraz z odsetkami następuje w złotych po przeliczeniu raty kapitałowo-odsetkowej określonej w CHF po kursie sprzedaży dewiz dla CHF określonym w „Tabeli kursów” obowiązującej w Banku w dniu spłaty (zeznania na piśmie świadka J. L., k. 290v).

Jeśli klienci wyrażali chęć ubiegania się o kredyt denominowany (waloryzowany) w walucie obcej, byli oni dodatkowo informowani, iż w przypadku tych kredytów występuje ryzyko zmiany kursów walut. Ryzyko to wiąże się z tym, iż wysokość miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych do spłaty w złotych zależy od wysokości kursu sprzedaży waluty obcej obowiązującego w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości tego kursu ma wpływ na wysokość zadłużenia przeliczonego na PLN na dany dzień. W celu zobrazowania wpływu zmiany kursu sprzedaży waluty obcej na wysokość rat do spłaty, klientom przedstawiane były kalkulacje kosztów obsługi kredytu (w podziale na raty kapitałowe, raty odsetkowe i saldo kredytu) (zeznania na piśmie świadka J. L., k. 290v).

W trakcie wstępnej rozmowy zdolność kredytowa klienta badana była przez doradcę klienta na podstawie nie zweryfikowanych informacji otrzymywanych od klienta – dla kredytu w PLN i kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie. Ostateczne badanie zdolności kredytowej klienta następowało przez informatyczny system bankowy – dla kredytu wnioskowanego przez klienta, po złożeniu przez klienta wymaganych przez Bank dokumentów, zweryfikowanych przez doradcę klienta. Dokonując oceny zdolności kredytowej klienta ubiegającego się o kredyt denominowany (waloryzowany) w walucie CHF kapitał wnioskowanego kredytu powiększało się o 20% oraz przyjmowało się oprocentowanie kredytu mieszkaniowego obowiązujące dla kredytów w złotych (oparte o stawkę bazową WIBOR 3M a nie LIBOR 3M), które było znacznie wyższe od oprocentowania obowiązującego dla kredytów denominowanych (waloryzowanych). Klient musiał więc posiadać większą zdolność kredytową (osiągać wyższe dochody) w przypadku kredytów denominowanych (waloryzowanych) w CHF (zeznania na piśmie świadka J. L., k. 289v; zeznania na piśmie świadka A. K., k. 295).

Powszechną praktyką stosowaną na rynku bankowym było ograniczenie się w treści klauzul indeksacyjnych do odesłania do kursów tabelarycznych Banku z danego dnia. Taka praktyka Banku nie była kwestionowana przez organ nadzoru bankowego. Nie było praktyki informowania klientów o warunkach i podstawach dotyczących ustalania przez Bank kursu kupna i sprzedaży CHF. Obowiązek przekazywania klientom informacji na temat zasad ustalania kursów walut powstał w związku z zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego wynikającymi z Rekomendacji SII i zaczął obowiązywać od kwietnia 2009 r. (zeznania na piśmie świadka J. L., k. 289v-290; zeznania na piśmie świadka A. K., k. 295v).

Treść umowy podlegała negocjacjom, można było negocjować prowizję za udzielenie kredytu, marżę oprocentowania oraz kurs uruchomienia kredytu, ale powyższe nie wymagało zapisu w umowie kredytowej (zeznania na piśmie świadka A. K., k. 294v).

W dniu **23 października 2008 r.** we W. A. P., M. P. (1), E. P. i M. P. (2) zawarli z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu na cele mieszkaniowe **(...) nr (...)** (dalej: Umowa). Zgodnie z § 1 ust. 2 Umowy, integralną część Umowy stanowiły „Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A.” (dalej: OWKM), co do których kredytobiorca oświadczył, że je otrzymał, zapoznał się z ich treścią i na stosowanie których wyraził zgodę.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Umowy, na wniosek z dnia 2 października 2008 r. bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 388.533,60 zł denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF, na okres 360 miesięcy od dnia 23 października 2008 r. do dnia 11 października 2038 r. (ostateczny termin spłaty kredytu) na zasadach określonych w Umowie i OWKM. Stosownie do treści **§ 2 ust. 2 Umowy**, kwota kredytu denominowanego (waloryzowanego) w CHF lub transzy kredytu zostanie określona według kursu kupna dewiz dla ww. waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. O wysokości wykorzystanego kredytu denominowanego (waloryzowanego) wyrażonej w walucie CHF, wysokości odsetek w okresie karencji oraz wysokości rat kapitałowo-odsetkowych w ww. walucie Bank miał informować kredytobiorców w terminie 7 dni od dnia całkowitego wykorzystania kredytu na zasadach określonych w OWKM (**§ 2 ust. 3 Umowy**).

Kredyt przeznaczony został na finansowanie inwestycji realizowanej przez (...) Sp. z o.o. – zakup lokalu mieszkalnego nr (...) o pow. 73,20 m² położonego w budynku(...) w S. wraz z wyposażeniem ww. lokalu zgodnie z przedstawionym przez Klienta kosztorysem (§ 3 ust. 1 pkt 1 Umowy). Wartość kosztorysowa inwestycji wynosiła 388.533,60 zł, w tym szacunkowa wartość wyposażenia: 30.000 zł (§ 3 ust. 1 pkt 5 Umowy).

Zgodnie z § 4 ust. 1 Umowy, uruchomienie kredytu miało nastąpić jednorazowo w terminie do dnia 29 października 2008 r. w formie przelewu na: rachunek Inwestora prowadzony w (...) S.A. w wysokości 358.533,60 zł i na rachunek kredytobiorców prowadzony w (...) S.A. w kwocie 30.000 zł. W **§ 4 ust. 1a Umowy** wskazano, że kredyt wykorzystywany jest w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu kwoty kredytu według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu.

Stosownie do § 6 ust. 2 Umowy, bank pobrał od kredytobiorcy prowizję w wysokości 4.079,60 zł z tytułu ryzyka udzielenia kredytu z brakującą wartością zabezpieczenia. Prowizja jest pobierana nie później niż w momencie uruchomienia kredytu. Wysokość prowizji stanowi 3,50% kwoty kredytu w wysokości 116.560,08 zł, która nie znajduje pokrycia w wymaganej przez bank wartości zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości/ograniczonym prawie rzeczowym. Bank pobiera ww. prowizję poprzez obciążenie rachunku kredytobiorcy.

W § 6 ust. 4 Umowy, kredytobiorca oświadczył, iż otrzymał wyciąg z „Taryfy prowizji i opłat (...) Banku S.A.”, akceptuje jego treść oraz zasady informowania o zmianie wysokości opłat i prowizji.

Według § 8 ust. 1 Umowy, oprocentowanie (stopa procentowa) kredytu w całym okresie kredytowania miało być zmienne i stanowiło sumę zmiennej stawki odniesienia oraz stałej marży Banku w wysokości 2,32 punktów procentowych, z zastrzeżeniem ust. 6 oraz z zastrzeżeniem zmiany marży Banku na podstawie § 11a Umowy.

W § 8 ust. 5 Umowy strony ustaliły, że podstawą do ustalenia oprocentowania na zasadach określonych w ust. 3 i 4 będzie stawka odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego LIBOR 3-miesięczny z zaokrągleniem do dwóch miejsc po przecinku, publikowana na stronie LIBOR01 serwisu Reuters lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym, o godzinie 11.00 czasu „londyńskiego” z dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania zmiany. Stosownie do § 8 ust. 7 Umowy, zmiana stopy procentowej wynikająca ze zmiany stawki odniesienia ma wpływ na wysokość należnych odsetek oraz wysokość rat kapitałowo-odsetkowych, a tym samym wpływa na łączną kwotę odsetek spłacanych przez kredytobiorcę w okresie kredytowania.

Szacunkowa łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji do których zobowiązany jest kredytobiorca obliczona na dzień zawarcia umowy wyniosła 421.655,16 zł. Ostateczna wysokość łącznej kwoty zależy od wysokości oprocentowania kredytu w okresie obowiązywania umowy i kosztów związanych z ustanowieniem prawnych zabezpieczeń jego spłaty (§ 8 ust. 13 Umowy).

Stosownie do treści § 9 ust. 1 Umowy nr (...), ostateczny termin spłaty kredytu odsetek i innych należności oznaczono na dzień 11 października 2038 r.

Po okresie wykorzystania kredytu kredytobiorca był zobowiązany do spłaty kredytu wraz z odsetkami w 360 ratach miesięcznych w dniu 10 każdego miesiąca począwszy od 10 listopada 2008 r. Wysokość rat kapitałowo-

odsetkowych określona została w CHF. Spłata rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana miała być w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależy od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości ww. kursu waluty ma wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez kredytobiorcę kredytu (**§ 9 ust. 2 Umowy**).

Zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 Umowy, jako zabezpieczenie kredytu ustanowiono hipotekę umowną kaucyjną do kwoty 778.000 zł ustanowioną na lokalu mieszkalnym nr (...) położonym w budynku C w S., dla której Sąd Rejonowy wydzieli odrębną księgę wieczystą (ustanowiona w celu zabezpieczenia należności głównej, odsetek i innych kosztów egzekucyjnych) oraz cesję na rzecz banku praw z umowy ubezpieczenia lokalu mieszkalnego od ognia i innych zdarzeń losowych.

W **§ 11 ust. 3 Umowy** wskazano, że bank na pisemny wniosek kredytobiorcy może dokonać zmiany sposobu indeksowania kredytu na warunkach określonych w OWKM.

W związku z zaciągnięciem kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej kredytobiorca oświadczył, że został poinformowany przez bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów oraz rozumie wynikające z tego konsekwencje. Jednocześnie kredytobiorca zaakceptował zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej, w szczególności zasady dotyczące określonej kwoty kredytu w walucie wskazane w § 2 Umowy, sposobu uruchomienia i wykorzystania kredytu określone w § 4 Umowy oraz warunków jego spłaty określone w § 9 Umowy (**§ 11 ust. 4 i 5 Umowy**).

Stosownie do **§ 11 ust. 14-15 Umowy**, kredytobiorca zobowiązał się w umowie kredytowej do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia kredytu (zaakceptowanego przez Oddział) w terminie 21 dni od daty otrzymania żądania Banku – pod rygorem wypowiedzenia umowy kredytu, w przypadku gdy na skutek zmian kursów walut zmniejszeniu ulegnie proporcja między kwotą wpisanej hipoteki a aktualnym zobowiązaniem wobec Banku. Różnice w cenie zakupu przedmiotowej nieruchomości powstałe na skutek waloryzacji, klient zobowiązuje się uregulować z własnych środków.

W myśl **§ 12 ust. 2 Umowy**, w dniu zawarcia Umowy opłata za każdorazowe wysłanie upomnień oraz wezwania do zapłaty wynosi 8,00 CHF za każde z tych pism (umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) z 23 października 2008 r., k. 27-31; Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek Hipotecznych w (...) Banku S.A., k. 32-34).

Zgodnie z postanowieniami Umowy, nie obowiązywał Regulamin, który stanowiłby integralną część Umowy kredytu (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 9 czerwca 2020 r., k. 39v).

Zgodnie z § 5 ust. 4 Ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. (dalej: OWKM), w przypadku kredytów denominowanych w walucie obcej ustalona w złotych kwota pobranej przez Bank prowizji za udzielenie kredytu, o której mowa w Umowie jest denominowana (waloryzowana) w walucie kredytu i wyliczona według kursu sprzedaży dewiz dla danej waluty, zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązująca w Banku w dniu pobrania prowizji.

Bank nie pobierze prowizji za wcześniejszą spłatę części kredytu na cele mieszkaniowe w przypadku spłaty dokonanej raz na 12 miesięcy, w miesiącu przypadającym w rocznicę zawarcia Umowy, w wysokości nieprzekraczającej 20% zadłużenia z tytułu spłaconego kredytu, rozumianego jako kwota wykorzystanego i niespłaconego kredytu, według stanu na dzień złożenia przez kredytobiorcę dyspozycji wcześniejszej spłaty; w przypadku kredytów denominowanych w walutach obcych, w celu ustalenia uprawnienia kredytobiorcy do zwolnienia z prowizji, środki pieniężnego w złotych przeznaczone na walutę, w jakiej kredyt jest denominowany wg kursu sprzedaży dewiz dla tej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu złożenia dyspozycji wcześniejszej spłaty; zaliczenie tych środków na spłatę kredytu nastąpi według zasad określonych w Umowie dla spłaty rat kapitałowo-odsetkowych kredytu denominowanego (**§ 8 ust. 5 pkt. 1 OWKM**).

W myśl **§ 10 ust. 9 pkt 3 OWKM**, Bank zastrzegł sobie prawo żądania przekształcenia kredytu w złotych denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej na kredyt w złotych jeżeli w okresie obowiązywania umowy nastąpi opóźnienie w spłacie kredytu, odsetek i/lub innych należności wynikających z Umowy wynoszące powyżej 30 dni.

W **§ 11 ust. 1 OWKM** wskazano, że maksymalna kwota kredytu na cele mieszkaniowe udzielonego przez bank w złotych nie może przekroczyć 80% wartości nieruchomości/ograniczonego prawa rzeczowego przyjętego na zabezpieczenie tego kredytu, natomiast w przypadku kredytu na cele mieszkaniowe udzielonego w złotych denominowanego w walucie obcej – 70% wyżej wymienionej wartości, z zastrzeżeniem ust. 2-5.

Na pisemny wniosek Kredytobiorcy Bank może wyrazić zgodę na:

1) przekształcenie kredytu złotowego na kredyt denominowany (waloryzowany), które nastąpi po przeliczeniu kwoty kredytu pozostającej do spłaty wraz z należnymi odsetkami według kursu kupna dewiz dla nowo wybranej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia,

2) przekształcenie kredytu denominowanego (waloryzowanego) na kredyt złotowy, które nastąpi po przeliczeniu kwoty kredytu pozostającej do spłaty wraz z należnymi odsetkami według kursu sprzedaży dewiz dla waluty, w jakiej kredyt jest denominowany, zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia,

3) na zmianę rodzaju waluty wymiennej kredytu denominowanego (waloryzowanego), która nastąpi po przeliczeniu kwoty kredytu pozostającej do spłaty wraz z należnymi odsetkami na złote według kursu sprzedaży dewiz dla waluty, w jakiej kredyt jest denominowany, zgodnie z „Tabela kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia, a następnie po przeliczeniu uzyskanej w ten sposób kwoty w złotych według kursu kupna dewiz dla nowo wybranej waluty zgodnie z Tabela kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia.

2. Przekształcenie, o którym mowa w ust.1 jest dokonywane według zasad obowiązujących w Banku przy udzielaniu kredytów i wymaga zawarcia aneksu do Umowy oraz dokonania stosownych zmian związanych z prawnymi zabezpieczeniami spłaty kredytu, np. zmiany treści wpisu hipoteki. W związku z w/w przekształceniem zmianie ulega także oprocentowanie kredytu, które ustalane jest zgodnie z zasadami obowiązującymi w Banku dla nowo wybranej waluty, jak również harmonogram spłat, który przesyłany jest Kredytobiorcy w terminie 7 dni od dnia, w którym nastąpiło przekształcenie.

3. Zmiana sposobu indeksowania kredytu wymaga zgody ewentualnych poręczycieli oraz innych osób będących dłużnikami Banku z tytułu zabezpieczenia kredytu.

4. Za zmianę warunków Umowy, o której mowa w ust. 1, Bank pobiera prowizję zgodnie z „Taryfą prowizji i opłat (...) Banku S.A.”. W przypadku, gdy zmiana warunków umowy, o której mowa w ust. 1 dotyczy kredytów denominowanych (waloryzowanych), prowizja płatna jest w złotych po przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla danej waluty, zgodnie z „Tabela kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia kredytu.

5. Postanowienia niniejszego § nie dotyczą pożyczki hipotecznej (**§ 16 OWKM**) (Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek Hipotecznych w (...) Banku S.A., k. 32-34).

Na dzień podpisywania Umowy wszystko wydawało się kredytobiorcom jasne (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 383, nagranie 00:11:52; zeznania powódki A. P., protokół k. 383, nagranie 00:14:45; zeznania powódki E. P. protokół k. 383, nagranie 00:15:54; zeznania powoda M. P. (2), protokół 383, nagranie 00:17:16). E. P. i M. P. (2) pojawili się w banku jedynie na podpisanie Umowy (zeznania powódki E. P., protokół k. 383, nagranie 00:15:54; zeznania powoda M. P. (2), protokół k. 383, nagranie 00:17:23).

Uruchomienie kredytu nastąpiło w dniu 6 listopada 2008 r. w kwocie 388.533,60 zł, która po przeliczeniu w dniu uruchomienia kredytu zgodnie z umową na walutę, w której kredyt był denominowany (waloryzowany), stanowiła równowartość 169.045,25 CHF, według kursu uruchomienia 2,2984. W tym samym dniu Bank dokonał pobrania prowizji z tytułu ryzyka udzielenia kredytu z brakującą wartością zabezpieczenia w kwocie 4.079,60 zł (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 9 czerwca 2020 r., k. 37-39v).

Przyjmując, że w dniu uruchomienia kredytu kredyt zostałby przeliczony według kursu średniego NBP dla waluty CHF wartość wypłaty zostałaby przeliczona na 164.375,18 CHF, a więc byłaby niższa o 4.670,07 CHF od wartości przeliczonej na podstawie Tabeli kursów banku (opinia biegłego sądowego M. Ś. z zakresu bankowości i finansów z dnia 29 października 2022 r., załącznik nr 2, k. 411-415).

Aneks nr (...) z dnia 23 czerwca 2009 r. do ww. Umowy strony dokonały zmiany brzmienia § 3 ust. 1 pkt 1 Umowy, § 3 ust. 1 pkt 4 Umowy, § 10 ust. 1 pkt 1 Umowy (aneks nr (...) z 23 czerwca 2009 r. do umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) z 23 października 2008 r., k. 35).

W 2014-2015 skorzystali z oferty kredytu hipotecznego, tym razem złotowego. W 2017 r. ponownie zaciągnęli kredyt hipoteczny w złotych na zakup segmentu (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:04:33-00:04:56). Od 2017 r. kredytowane mieszkanie było wynajmowane, zaś w 2021 r. zostało sprzedane (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:06:24-00:06:38).

Przez cały okres trwania umowy kredytobiorcy uiszczali raty kapitałowo-odsetkowe w złotych (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:06:24-00:06:38).

Kredyt ostatecznie został spłacony w 2021 r. (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:06:38).

W okresie od 6 listopada 2008 r. do dnia 10 maja 2020 r. kredytobiorcy spłacili na rzecz banku łącznie 80.927,19 CHF, w tym 58.919,85 CHF tytułem kapitału i 20.302,08 CHF tytułem odsetek, a także 1.705,26 CHF prowizji, co zostało przeliczone przez bank na 286.431,91 zł (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 9 czerwca 2020 r., k. 37-39; opinia biegłego sądowego M. Ś. z zakresu bankowości i finansów z dnia 29 października 2022 r., załącznik nr 1, k. 406-410).

Z kolei hipotetyczna wartość spłaty kredytu w CHF, przeliczona po kursach średnich NBP z dnia wypłaty kredytu i poszczególnych rat, wynosiłaby 82.816,55 CHF (opinia biegłego sądowego M. Ś. z zakresu bankowości i finansów z dnia 29 października 2022 r., k. 404v).

Przyjmując, że wysokość kwoty udzielonego kredytu (początkowego salda kredytu) oraz wysokości spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych zostały przeliczone przy zastosowaniu kursu średniego NBP dla waluty CHF w dniu uruchomienia kredytu oraz w dniach płatności poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych to różnica pomiędzy ww. wysokością kredytu a faktycznymi spłatami dokonаныmi przez kredytobiorców na rzecz banku w okresie od dnia 6 listopada 2008 r. do dnia 10 maja 2020 r. wynosiłaby 4.125,07 CHF, co dałoby 14.036,77 zł (opinia biegłego sądowego M. Ś. z zakresu bankowości i finansów z 29 października 2022 r., k. 404v wraz z załącznikiem nr 3, k. 416-422).

Następcą prawnym (...) Banku S.A. został (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (bezsporne).

W dniu 8 czerwca 2019 r. A. P., M. P. (1), E. P. i M. P. (2), zgłosili do (...) Bank (...) S.A. reklamację związaną ze stosowaniem w ww. umowie kredytu niedozwolonych postanowień umownych polegających na przeliczeniu wypłaconej kwoty kredytu zgodnie z kursem kupna CHF obowiązującego w Banku oraz obowiązku spłaty kredytu po przeliczeniu każdej raty z zastosowaniem kursu stosowanego (reklamacja skierowana do (...) Bank (...) S.A. z 8 czerwca 2019 r., k. 42-44).

W odpowiedzi Bank wskazał, że jego ocenie zawarta umowa kredytu jest wykonywana w sposób prawidłowy i zgodny z normami obowiązującego prawa stwierdzając brak podstaw do uznania roszczeń przedstawionych w

piśmie zatytułowanych reklamacja z dnia 8 czerwca 2020 r. Nadto w piśmie wskazano możliwą ścieżkę odwoławczą (odpowiedź banku z dnia 2 lipca 2020 r. na reklamację, k. 45-47).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów. Sąd w całości dał wiarę dokumentom wymienionym w stanie faktycznym, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie miał podstaw do podważenia ich wiarygodności bądź zawartej w nich treści z urzędu.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się również na zeznaniach świadka J. L. (zeznania na piśmie, k. 289-291) i A. K. (zeznania na piśmie, k. 294-297) w zakresie wskazanym w stanie faktycznym. W tej części świadkowie posiadali informacje i podawali fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadczyli w sposób spójny i wiarygodny przedstawili posiadaną przez siebie wiedzę dotyczącą realizacji umów kredytowych waloryzowanych do waluty CHF zawieranych w pozwanym banku. Opisali w sposób szczegółowy obowiązujące, stosowane w nim procedury, dysponowali wiedzą o mechanizmie udzielania kredytu oraz standardowym, wzorcowym przebiegu tej procedury. W przeważającej części ich zeznania stanowiły potwierdzenie okoliczności wynikających z załączonych do akt sprawy dokumentów. Zeznania ww. świadków te nie miały jednak znaczenia dla ustaleń Sądu co do prawidłowości pouczenia powodów o ryzyku kursowym, kursie waluty, spreadzie oraz kosztach kredytu, gdyż wskazani świadkowie nie uczestniczyli bezpośrednio w zawieraniu spornej Umowy.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się również częściowo na dowodzie z przesłuchania powoda M. P. (1) (k. 382-383), powódki A. P. (k. 383), powódki E. P. (k. 383) i powoda M. P. (2) (k. 383) w zakresie wskazanym w ustalonym stanie faktycznym. Jakkolwiek w ocenie Sądu powodowie rzetelnie przedstawili informacje na temat przyczyn i samego zawarcia Umowy to w przypadku pozostałych okoliczności (niespełnienie w sposób należyty obowiązków informacyjnych przez bank itd.) ich relacje nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Zebrane w sprawie dowody i ustalony stan faktyczny wskazują, że w chwili zawierania Umowy powodowie zostali należycie poinformowani i posiadali pełną świadomość różnicy pomiędzy kredytem złotowym, a oferowanym kredytem indeksowanym, ryzyku walutowym, itd. W oparciu o otrzymane dane dokonali własnej analizy opłacalności produktów bankowych i zdecydowali się na skorzystanie z kredytu waloryzowanego do waluty obcej. Okoliczność, że powodowie E. i M. P. (2) stawili się jedynie na jedno spotkanie w banku w celu podpisania Umowy kredytowej nie może zostać poczytane jako niewywiązanie się przez Bank z obowiązku informacyjnego wobec tych kredytobiorców, gdyż to oni sami podjęli decyzję o nieuczestniczeniu w spotkaniach z doradcą (...) i w banku, poza podpisaniem Umowy.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na opinii biegłego sądowego M. Ś. z zakresu bankowości i finansów z dnia 29 października 2022 r. (k. 400-405). Zdaniem Sądu opinia ta sporządzona została zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia zawodowego biegłego w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Opinia w sposób dokładny, zwięzły i wyczerpujący odpowiada na zadane w tezie dowodowej pytania.

Sąd postanowieniem z dnia 19 lipca 2022 r. dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu finansów, bankowości i rachunkowości (postanowienie z 19 lipca 2022 r., k. 389), oddalając w pozostałym zakresie wnioski strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie z 19 lipca 2022 r., k. 389) oraz z przyczyn jakie legły u podstaw nieuwzględnienia żądania pozwu, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo główne oraz ewentualne nie zasługiwały na uwzględnienie.

W niniejszym postępowaniu strona powodowa ostatecznie wniosła o: zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 771.597,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, z uwagi na nieważność umowy kredytu. Ewentualnie, jeżeli mimo stwierdzenia nieważności umowy Sąd nie stwierdzi podstaw do uwzględnienia żądania zasądzenia w całości lub w części, wniesli o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zawartej pomiędzy powodami a

pozwany w dniu 23 października 2008 r. Ewentualnie, w przypadku stwierdzenia braku podstaw do uwzględnienia ww. żądań w całości lub w części (a zatem uznania przez Sąd, że umowa kredytu jest ważna) wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 330.322,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lipca 2020 r. do dnia zapłaty oraz ustalenie, że postanowienia § 2 ust. 1 (w zakresie zwrotu „denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF”), § 2 ust. 2 - 3, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zd. 2-4, § 11 ust. 3-5 i ust. 14-15, § 12 ust. 2 umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zwartej pomiędzy powodami a pozwanym w dniu 23.10.2008 r., oraz postanowienia § 5 ust. 4, § 8 ust. 5 pkt. 1 zd. 2, § 10 ust. 9 pkt 3, § 11 ust. 1, § 16 ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. – stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą Powoda (są bezskuteczne wobec powodów) od chwili zawarcia Umowy.

Przechodząc do oceny zgłoszonego powództwa o ustalenie, wskazać należy na podstawę prawną dochodzonego przez powodów roszczenia, a więc art. 189 k.p.c. Stosownie do wymienionego przepisu powodowie mogą żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 6 k.c. strona powodowa powinna wykazać istnienie po jej stronie interesu prawnego. Sąd z urzędu bada interes prawny będący materialno-prawną przesłanką powództwa o ustalenie, a ustalenie jego braku skutkuje oddaleniem powództwa wprost bez analizy żądania strony powodowej.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa; niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powodów. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego – w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1987 r., sygn. akt III CRN 57/87, OSNPG 1987, Nr 7, poz. 27). Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powodów. W przypadku, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym stronie służy dalej idące roszczenie np. o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie lub znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2002 r. sygn. akt: II CKN 919/99 (LEX nr 54376), które Sąd Okręgowy w całości podziela.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd doszedł do przekonania, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. W przedmiotowej sprawie, oceniając interes prawny w powództwie o ustalenie, szczególną uwagę zwrócić należy na fakt, iż stronę powodową oraz pozwanego bank nie łączy już przedmiotowa umowa kredytu, gdyż powodowie w 2021 r. dokonali całkowitej spłaty kredytu hipotecznego (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:06:38). Skoro więc powodowie spłacili kredyt w całości, to nie istnieje jakakolwiek niepewność ich sytuacji prawnej.

W ocenie Sądu, nie ma racji strona powodowa, iż umowa łącząca strony jest nieważna.

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c., nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo z zasadami współżycia społecznego. Zdaniem Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej nie zachodzi sprzeczność przedmiotowej Umowy z bezwzględnie obowiązującym przepisami ustawowymi.

Istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy jest wskazanie przepisów regulujących umowę kredytu bankowego, tj. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: prawo bankowe). Zgodnie z art. 69 ust. 1 prawa bankowego, w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty

pro wizji od udzielonego kredytu. Stosownie do ust. 2 wskazanego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W treści art. 69 ust. 2 prawa bankowego wskazano zatem, jakie niezbędne postanowienia powinny być zawsze ujawnione w umowie bankowej. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w art. 69 ust. 1 prawa bankowego.

W ocenie Sądu przedmiotowa Umowa (zgodna jest z art. 69 ustawy Prawo bankowe) spełnia wszystkie wymogi zawarte w przytoczonym artykule, nie jest próbą obejścia przepisów prawa bankowego, jak również nie wypacza natury umowy kredytu. W przedmiotowej Umowie kredytu jego kwotę ustalono na 388.533,60 zł, zaś walutę waloryzacji na CHF (umowa o kredyt hipoteczny (...) nr (...) z 23 października 2008 r., k. 27-31). Zdaniem Sądu odpowiadają również prawu postanowienia Umowy odnoszące się do oprocentowania kredytu, w tym wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany. Umowa przewidywała też okoliczności, w jakich może dojść do zmiany oprocentowania oraz sposoby jakimi kredytobiorca o tej zmianie zostanie poinformowany (§ 8 Umowy, k. 28; § 4 OWKM, k. 32v). Zauważyć też należy, że w dacie podpisania Umowy przepisy prawa bankowego nie przewidywały obowiązku zawarcia w umowie postanowień określających mechanizm tworzenia tabel kursowych, kursów walut, czy też umożliwiających stronie wpływanie na ww. elementy, co potwierdzają również zeznania świadków J. L. i A. K. (zeznania na piśmie świadka J. L., k. 289v-290; zeznania na piśmie świadka A. K., k. 295v). Zawarcia w umowie takich postanowień nie domagali się również powodowie.

Umowa kredytu waloryzowanego mieści się, w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ustawy Prawo bankowe). Umowa ta nie jest zatem sprzeczna z art. 358¹ § 2 k.c. wedle którego strony mogą zastrzec w niej, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Natomiast § 3 tego przepisu stanowi podstawę sądowej waloryzacji świadczeń. Należy wyjaśnić, że przepis art. 69 Prawa bankowego nie należy do przepisów określających w sposób sztywny wysokość świadczenia pieniężnego, w szczególności świadczenia kredytobiorcy, tj. kwoty kredytu, którą powinien zwrócić w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy kredytu. Z tego względu waloryzacja umowna tego świadczenia była dopuszczalna na podstawie art. 358¹ § 2 k.c. Przyjęcie za miernik waloryzacji waluty obcej nie stanowiło również naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów ani zasad współżycia społecznego. Waloryzacja umowna przy zastosowaniu jako jej miernika waluty obcej wyraża się w tym, że kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej. Suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu może mieć bowiem inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu (w chwili wykonania umowy przez bank), ale taka wykorzystana suma (w całości lub części) może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu. Tym samym należy zaznaczyć, że zasada nominalizmu zawarta w artykule 358¹ k.c., znajduje rozszerzenie w ustępie 2 wspomnianego artykułu, umożliwiającego waloryzację w drodze umowy (wyrok Sądu Najwyższy z 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r. (sygn. V CSK 445/14, Lex nr 1751291), który to pogląd Sąd Okręgowy podziela i odnosi do przedmiotowej sprawy, potwierdził, że dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Wspomniany powyżej art. 69 Prawa bankowego statuuje, że waluty samego kredytu oraz waluta jego spłaty nie muszą być tożsame. Tym samym, dopuszczalne jest tworzenie umów realizujących essentialia negotii umowy kredytu przy założeniu spłaty wierzytelności w walucie obcej.

Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waloryzacji tego kredytu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2012 r., sygn. akt II CSK 429/11, Legalis nr 526856). Podkreślenia wymaga więc, że istotną konsekwencją umowy kredytu jest brak pewności w zakresie ostatecznego całkowitego jego kosztu zarówno ze strony banku, jak i kredytobiorcy. Dotyczy to także kredytów wyrażonych w PLN, nieindeksowanych do waluty obcej, szczególnie w przypadku zastosowania zmiennego oprocentowania kredytu, zależnego od szeregu czynników, na które kredytobiorca także nie ma wpływu. W przypadku wzrostu oprocentowania w okresie kredytowania, tak samo jak w przypadku zmian na rynku walutowym, które mogą dotyczyć CHF, kwota wierzytelności wobec banku może ulegać zmianie, jednak nawet wówczas będzie to jedno i to samo zobowiązanie z tego samego tytułu, bez cech innych stosunków zobowiązaniowych. Zjawisko to nie stanowi naruszenia ustawy Prawo bankowe, ani Kodeksu cywilnego w zakresie prawa zobowiązań. Brak ekwiwalentności świadczeń jest więc pozorny, z uwagi na konieczność zachowania wzajemnej wartości waluty PLN i CHF.

Nie można oczekiwać od banku (który jako spółka prawa handlowego prowadzi nastawioną na zys działalność gospodarczą) udzielania kredytów bez umożliwienia mu osiągnięcia korzyści z umowy kredytu, bo tylko wówczas nie dochodziłoby do rozbieżności pomiędzy udzielonym kredytem, a zobowiązaniem do zwrotu wykorzystanego kredytu. Kredytobiorca, niedysponujący własnymi środkami pieniężnymi na realizację takiej inwestycji jak budowa domu, oraz taki kredytobiorca, który nie zamierza zaangażować posiadanych przez siebie środków finansowych, musi skorzystać z finansowego wsparcia ze strony banku, dla którego umowa kredytu jest źródłem przychodu, tym samym dochodzi do naruszenia równowagi między stroną konsumencką a spółką prawa bankowego. Nie jest to jednak równoznaczne z nieważnością umowy kredytu, ponieważ wykorzystanie mechanizmu waloryzacji nie narusza natury kredytu, gdyż zapewnia kredytodawcy zarobek w zamian za udzielenie kredytu.

Na ważność umowy kredytu nie wpływa również fakt, że waloryzacja kredytu była dokonywana jednostronnie przez bank w oparciu o kurs waluty u niego obowiązujący. Powodowie zawierali umowę dobrowolnie, zgadzając się na wprowadzenie do nich obecnie kwestionowanych przez nich klauzul. Zdecydowali się na wybór kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej, co potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym treść zeznań powodów (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 382, nagranie 00:05:03-00:12:57; zeznania powódki A. P., protokół k. 383, nagranie 00:14:45; zeznania powódki E. P. protokół k. 383, nagranie 00:15:54; zeznania powoda M. P. (2), protokół 383, nagranie 00:17:16). Powód M. P. (1) przyznał również, że nie posiadali zdolności na kredyt złotówkowy (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 383, nagranie 00:10:47), tym samym zaciągnięcie kredytu waloryzowanego do waluty obcej było dla nich jedyną opcją uzyskania potrzebnych do zakupu mieszkania środków.

W sprawie bezsporne jest, że powodowie zawarli przedmiotową Umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, konsumentem można być wyłącznie w zakresie czynności prawnych niezwiązanych bezpośrednio z własną działalnością gospodarczą lub zawodową. Decyduje więc brak związku danej czynności z wymienioną działalnością, a nie to, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona przez osobę dokonującą czynności prawnej. Do uznania, że mamy do czynienia z konsumentem, wystarczy brak bezpośredniego związku czynności z działalnością gospodarczą lub zawodową; istnienie pośredniego związku nie wyklucza zatem uznania danej osoby za konsumenta (K. Osajda (red.), P. Miklaszewicz, Kodeks cywilny, Komentarz, wyd. 20, 2018, Legalis). Okoliczność, iż powód M. P. (1) prowadził w okresie zawarcia umowy działalność gospodarczą (był programistą) a powód M. P. (1) prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług poligraficznych nie wyklucza posiadania przez nich statusu konsumentów. Dokonanie przez powodów czynności prawnej (zawarcia umowy kredytu na zakup lokalu mieszkalnego) nie miało bowiem związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą.

Zawarcie umowy jako konsument nie oznacza jednak „gwarancji satysfakcji”, tj. że umowa – w szczególności taka, która wiąże się z ryzykiem i uzależniona jest od czynników zewnętrznych, niezależnych od stron – będzie ostatecznie zawsze dla konsumenta korzystna. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2016 r.

(sygn. III C 275/15, Mon.Pr.Bank. 2016 nr 10, str. 3) „działanie Państwa w zakresie ochrony konsumentów winno bowiem ograniczać się do ochrony przed działaniami podstępными bądź nieuczciwymi, nie mogą oni natomiast oczekiwać, że państwo ochroni ich przed wszelkimi negatywnymi konsekwencjami podejmowanych przez nich decyzji gospodarczych”, który to pogląd Sąd w tym składzie w pełni podziela. Podkreślić należy, że zawarcie umowy w charakterze konsumenta nie oznacza zwolnienia konsumenta z obowiązku dokonania przy zawieraniu umowy oceny rozmiaru zaciąganego zobowiązania i związanych z nim ryzyk. Jednocześnie żadne przepisy nie zabraniają konsumentom zawierania umów wiążących się z ryzykiem, jeżeli są oni gotowi je ponieść. Od konsumenta, należycie dbającego o własne interesy, należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości czy wszelkich niezrozumiałych kwestii szczególnie w kontekście umowy, która stanowi dla niego zobowiązanie. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 października 2016 r. „w relacjach cywilnoprawnych nie jest dopuszczalne faworyzowanie żadnej ze stron, choćby była konsumentem, kosztem praw profesjonalisty. Trzeba też uwzględnić stale podnoszący się poziom wykształcenia, wiedzy, doświadczenia i świadomości prawnej ogółu społeczeństwa, w tym konsumentów, coraz lepiej przygotowanych do asertywnego uczestnictwa w obrocie prawnym” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 5 października 2016 r., sygn. I ACa 47/16, Legalis nr 1533035). W ocenie Sądu, nie ma podstaw do przyznania stronie powodowej uprzywilejowanej pozycji, w której powodowie byłiby zwolnieni z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści zawieranej umowy i od odpowiedzialności za jej skutki.

Oceny wymaga więc czy przed zawarciem przedmiotowej Umowy powodowie zostali w sposób należyty poinformowani o treści umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej i związanych z jej zawarciem ryzykach.

W ocenie Sądu, z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że strona powodowa została poinformowana m.in. o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej, a przede wszystkim o ryzyku kursowym i tabelach kursowych, co wynika również wprost z postanowień zawartej przez strony Umowy, w szczególności § 11 ust. 4 i 5 Umowy (k. 29). Strona powodowa nie wykazała, aby pozwany bank nie wypełnił względem powodów ciężącego na banku obowiązku informacyjnego. W ocenie Sądu powodowie posiadali pełną i niezbędną wiedzę na temat spłaty rat kredytu oraz świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych. Powodowie zostali poinformowani, iż uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje według kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której waloryzowany jest kredyt. Powyższe wynika z postanowień Umowy i Ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A., stanowiącego integralną część umowy.

Podnoszone przez stronę powodową zarzuty dotyczące umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty CHF wynikają, w ocenie Sądu, ze wzrostu kursu franka szwajcarskiego, na który pozwany bank nie miał żadnego wpływu i z którego to wzrostu nie odniósł żadnej korzyści. Wzrost kursu CHF wynikał bowiem z działań Centralnego Banku Szwajcarii, który w 2011 r. i 2015 r. doprowadził do uwolnienia sztywnego kursu CHF do innych walut. Zmiana kursu waluty, obiektywnie niekorzystna dla kredytobiorców, nie może stanowić podstawy do stwierdzenia, że zawarta przez nich umowa jest nieważna.

Uznać również należy, iż dopuszczalne było zawarcie z bankiem umowy o kredyt waloryzowany do waluty obcej. Przedmiotowa Umowa nie może być zatem uznana za bezwzględnie nieważną w związku z art. 58 k.c., gdyż nie narusza przepisów prawa, ani nie zmierza do obejścia ustawy, jak również nie jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Uznanie kwestionowanych przez stronę powodową postanowień za abuzywne wymaga subsumpcji przepisu art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Paragraf 2 powołanego przepisu wskazuje, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym

zakresie. Z kolei paragraf 3 wskazanego artykułu definiuje niezgodnione indywidualnie postanowienia umowy jako te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 powołanego przepisu ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Zakres zastosowania przytoczonej regulacji art. 385¹ k.c. sprowadza się do umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami. Dotyczy on jedynie postanowień innych niż określające główne świadczenia stron, niezgodzonych z konsumentem indywidualnie. Ponadto przesłankami uznania postanowień umownych jest taka ich treść, która kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Należy wobec tego zbadać umowę wiążącą strony w aspekcie wszystkich powołanych przesłanek.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie należy zastosować tzw. kontrolę incydentalną, tj. zbadanie spornych postanowień pod kątem tego, czy wypełniły one znamiona przewidziane w art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Strona powodowa wskazała, że nie wiążą powodów postanowienia § 2 ust. 1 (w zakresie zwrotu „denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF”), § 2 ust. 2 - 3, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zd. 2-4, § 11 ust. 3-5 i ust. 14-15, § 12 ust. 2, umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...), zwartej pomiędzy powodami a pozwanym w dniu 23.10.2008 r., oraz postanowienia § 5 ust. 4, § 8 ust. 5 pkt. 1 zd. 2, § 10 ust. 9 pkt 3, § 11 ust. 1, § 16 ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. Sąd zauważa jednak, iż o ile strona powodowa uzasadniła – w jej ocenie – niedozwolony charakter klauzul waloryzacyjnych z § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zd. 2-4 Umowy, to odnosząc się do pozostałych postanowień, które wskazała jako abuzywne (§ 11 ust. 3-5 i ust. 14-15, § 12 ust. 2 Umowy oraz § 5 ust. 4, § 8 ust. 5 pkt. 1 zd. 2, § 10 ust. 9 pkt 3, § 11 ust. 1, § 16 OWKM) wskazała jedynie, iż zawierają one „odwołania do tego mechanizmu” (mechanizmu indeksacji). Strona powodowa nie podniosła więc żadnych konkretnych zarzutów poza ogólnym wskazaniem, iż odnoszą się (odwołują) do mechanizmu indeksacji.

Treść kwestionowanych postanowień została już przytoczona przez Sąd w niniejszym uzasadnieniu w części obejmującej uzasadnienie faktyczne sprawy, dlatego niecelowe jest ponowne ich przytaczanie w tym miejscu.

Zdaniem Sądu niedopuszczalne jest uproszczenie rozpoznania niniejszej sprawy poprzez odwołanie się tylko i wyłącznie do prejudycjalnego charakteru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Tym samym dotychczasowe orzecznictwo nie ma decydującego wpływu na interpretację sprawy, albowiem każdorazowo Sąd obowiązany jest do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 grudnia 2003 r. (sygn. akt III CZP 95/03, Legalis nr 60309), kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy), tj. na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy.

Rozszerzona prawomocność wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej, o której mowa w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że omawiany wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 17/15, MoP 2016 nr 2, str. 59). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień objętych wzorcami umownymi, będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami. Sąd, w sytuacji ustalenia niedozwolonego charakteru postanowienia umownego powinien dokonać oceny skutków abuzywności klauzuli waloryzacyjnej, a w szczególności jej wpływu na wysokość świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz

pozwanego przy zastosowaniu niedozwolonego postanowienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2018 r., sygn. I ACa 324/18, niepubl.).

Postanowienia umowy kredytu, które łączą strony postępowania ustalone zostały w oparciu o preferencje powodów (konsumentów), zgłoszone we wniosku o udzielenie kredytu. Ostatecznie sama treść Umowy, z wyjątkiem postanowień odzwierciedlających dane zawarte we wniosku kredytowym, nie była indywidualnie uzgadniana co do końcowego słownego brzmienia, lecz na kształt ostatecznie przyjętego wariantu tej umowy i w ogóle na decyzję o jej zawarciu decydujący wpływ mieli sami powodowie, o czym w dalszej części uzasadnienia.

W judykaturze istnieje spór co do przyjęcia czy klauzule waloryzacyjne regulują świadczenie główne, czy też nie.

Zdaniem Sądu regulacje umowne związane z waloryzacją kredytu dotyczą głównych świadczeń stron. Co prawda ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie „główne świadczenia stron”, wskazane w art. 385¹ § 1 k.c., ale niewątpliwie są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Pojęcie to z pewnością należy interpretować w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Strona powodowa kwestionowała zapisy przedmiotowej Umowy dotyczące indeksacji, a zatem sposobu przeliczenia udzielonego im kredytu i rozliczenia wpłat dokonywanych przez nich na rzecz pozwanego tytułem spłaty zaciągniętego zobowiązania. Pojęcie „głównych świadczeń stron” w odniesieniu do umowy należy rozpatrywać w kontekście art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, zawierającego essentialia negotii umowy kredytu. Analizując kwestionowane przez powodów postanowienia umowne stwierdzić należy, że miały one wpływ na wysokość kredytu oraz wysokość poszczególnych rat. Stanowiły częściowo klauzulę waloryzacyjną, która wprost oddziałuje na wysokość świadczenia głównego stron. Z uwagi na powyższe, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła podstawowa przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. Kwestionowane postanowienia określały bowiem główne świadczenia stron, a strona powodowa nie wykazała, aby zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny. Omawiane regulacje odwołują się wprost do kursu kupna lub sprzedaży waluty obowiązującego w pozwanym banku w chwili wypłaty lub spłaty kredytu. Wskazać również należy, że kredytujący bank de facto nie miał technicznej możliwości wykonania umowy w inny sposób niż w oparciu o własne tabele kursów. Zdaniem Sądu treść tych postanowień nie budzi też wątpliwości.

Przyjmując nawet, że postanowienia te – jako dotyczące głównych świadczeń stron – nie zostały określone w sposób jednoznaczny, ewentualnie, że regulacje dotyczące waloryzacji nie regulują głównych świadczeń stron, to żądanie pozwu również nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę na realia zawierania umów w sprawach takich jak niniejsza, polegające na tym, że z jednej strony bank posiada pewną paletę produktów finansowych do wyboru i uzgodnienia, zaś z drugiej strony konsument zgłasza swoje konkretne potrzeby najpierw w drodze ustnej, a po dopasowaniu konkretnego instrumentu do jego potrzeb – w drodze wniosku o udzielenie kredytu.

Niewątpliwie, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że powodowie chcieli sfinansować zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym i poszukiwali produktu finansowego (kredytu), który zapewniłby uzyskanie potrzebnej im kwoty, przy jednocześnie możliwie najniższych kosztach uzyskania kredytu. W rezultacie zgłoszone przez kredytobiorców potrzeby wywołały reakcję w postaci przedstawienia oferty, która mogłaby sprostać zgłoszonym potrzebom. Mieli już wówczas świadomość, że nie posiadają zdolności kredytowej na kredyt złotówkowy, a pozwany Bank jako jedyny wyraził zgodę na udzielenie kredytu (zeznania powoda M. P. (1), protokół k. 383, nagranie 00:10:24). Po otrzymaniu satysfakcjonującej oferty powodowie de facto nie pretendowali nawet do ingerencji w treść postanowień. Trudno natomiast podważyć fakt, że mimo braku prób wpływania na kształt umowy, powodowie mieli prawo to zrobić. Jakkolwiek strona powodowa w okolicznościach niniejszej sprawy w zasadzie nie wywierała wpływu na konkretne brzmienie kwestionowanych postanowień końcowej Umowy, to należy zauważyć, że kształt zaproponowanych warunków umownych był zdeterminowany potrzebami powodów świadomie przez nich zgłoszonymi. Ponadto strona powodowa nie podnosiła twierdzeń jakoby poszczególne zapisy Umowy były dla powodów nieodpowiednie w momencie zawierania Umowy. Należy zaznaczyć, że wskazane okoliczności nie obalają wprawdzie przesłanki nieuzgodnienia indywidualnego kwestionowanych postanowień z konsumentem, ale mają

zdecydowany wpływ na ocenę zaistnienia dalszych przesłanek, o których mowa w przepisie art. 385¹ k.p.c. (rażącego naruszenia interesu konsumenta i sprzeczności dobrymi obyczajami).

W odniesieniu do przesłanek sprzeczności postanowień z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta, a także naruszenia zasad współzycia społecznego Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała spełnienia tychże przesłanek w niniejszym postępowaniu, co do żadnej ze spornych klauzul.

Jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie „dobre obyczaje” są w zasadzie odpowiednikiem „zasad współzycia społecznego”. Zgodnie z utrwaloną judykaturą do zasad tych zalicza się reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością, aprobowanymi społecznie zasadami. W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Biul. SN 2005 nr 11).

Wskazane w tym przepisie formuły prawne, służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/2004, Biul. SN 2005/11/13). Nie jest zatem wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta).

W kontekście stosunków prawnych łączących bank z jego klientami (stosunków umownych o charakterze ekonomicznym) przyjąć należy, że zasady współzycia społecznego wymagają od stron tych stosunków uczciwości (uczciwego obrotu) oraz lojalności. Powodowie złożyli wniosek kredytowy, zostali zapoznani z ryzykiem kursowym i zaakceptowali zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) (§ 11 ust. 4 i 5 Umowy, k. 29). W takiej sytuacji brak jest podstaw dla twierdzenia, że Umowa, którą zawarli, narusza zasady współzycia społecznego czy też dobre obyczaje.

Strona powodowa nie wykazała również, by kurs CHF z tabeli kursowej pozwanego banku był ustalony dowolnie, a w szczególności z rażącym pokrzywdzeniem interesów kredytobiorców. Sąd zważył, że ustawodawca nie sprecyzował stopnia szczegółowości postanowień przewidujących sposób i termin ustalania przez bank kursu wymiany walut, na podstawie którego obliczane są raty kapitałowo-odsetkowe. Zdaniem Sądu, sporne postanowienia zostały też sformułowane na tyle precyzyjnie, na ile pozwala na to materia, której one dotyczą.

W niniejszej sprawie biegły sądowy M. Ś. z zakresu bankowości i finansów wyliczył jaka byłaby jakła byłaby różnica pomiędzy wysokością kredytu przyjmując, że wysokość kwoty udzielonego kredytu (początkowego salda kredytu) oraz wysokości spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych zostały przeliczone przy zastosowaniu kursu średniego NBP dla waluty CHF w dniu uruchomienia kredytu oraz w dniach płatności poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych a faktycznymi spłatami dokonanymi przez kredytobiorców na rzecz banku w okresie od dnia 6 listopada 2008 r. do dnia 10 maja 2020 r. szacując, iż różnica ta wynosiłaby 4.125,07 CHF, czyli 14.036,77 zł (opinia biegłego sądowego M. Ś. z zakresu bankowości i finansów z dnia 29 października 2022 r., k. 404v wraz z załącznikiem nr 3, k. 416-422).

W ocenie Sądu z powyższego wynika, że zastosowany przez pozwany bank kurs CHF/PLN pochodzący z Tabeli Kursów Walut Obcych pozwanego banku nie odbiegał w sposób istotny od kursów rynkowych a nawet od kursu średniego NBP, tym samym nie można uznać, że doszło do rażącego pokrzywdzenia interesów kredytobiorców.

Zdaniem Sądu, nie do zaakceptowania natomiast jest koncepcja przedstawiona przez stronę powodową we wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego (pозew, k. 4v) dotycząca kredytu złotowego z oprocentowaniem LIBOR, a de facto taką koncepcję zawierał wniosek dowodowy strony powodowej w tym zakresie. Przyjmując koncepcję ferowaną przez stronę powodową nastąpiłaby niedopuszczalna zmiana przedmiotu świadczenia głównego. W takim przypadku doszłoby bowiem do zniekształcenia konstrukcji prawnej i ekonomicznej takiego typu kredytów z uwagi na zastosowanie nieadekwatnego wskaźnika oprocentowania. Kredyt złotówkowy podlega bowiem oprocentowaniu zmiennym wskaźnikiem WIBOR (plus stała marża banku), o których wahaniach decydują inne czynniki, aniżeli czynniki w odniesieniu do wskaźnika LIBOR. Sąd nie ma też wątpliwości, że wybierając zadłużenie w walucie szwajcarskiej, powodowie świadomie chcieli skorzystać z niższego oprocentowania (LIBOR) w porównaniu z kredytem złotowym (gdzie obowiązywał WIBOR) i tym samym miesięcznie niższej raty kredytu. Modyfikacja treści umowy jedynie poprzez wyeliminowanie klauzul uznanych za niedozwolone w sposób zaproponowany przez stronę powodową nie może zyskać aprobaty. Proste wyeliminowanie zakwestionowanych klauzul doprowadziłoby do niedopuszczalnej zmiany pierwotnego charakteru stosunku prawnego, łączącego strony. Doszłoby de facto do zastąpienia kredytu indeksowanego kursem waluty CHF, kredytem złotowym. Sąd podziela w tym zakresie pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 marca 2017 r. (sygn. akt I ACa 1233/16, LEX nr 2287417, iż „zmiana charakteru zobowiązania (z kredytu walutowego na kredyt stricte złotowy) musiałaby pociągać za sobą konsekwentnie zmianę stawki referencyjnej oprocentowania na stawkę WIBOR (znacznie mniej korzystną dla kredytobiorców), czyli indeks funkcjonujący dla obrotu złotowego przy giełdzie (...)”.

O rażącem naruszeniu interesów konsumenta można mówić wtedy, gdy dochodzi do istotnej oraz nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Legalis nr 71468).

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, strona powodowa nie wykazała, aby interes powodów jako konsumentów w omawianym stosunku zobowiązaniowym został w jakikolwiek sposób naruszony. W chwili zawierania Umowy wiedzieli o tym, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, mieli wiedzę w zakresie postanowień dotyczących ryzyka walutowego, oprocentowania, zabezpieczenia kredytu i początkowo odnosili wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego.

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacane przez powodów na rzecz pozwanego banku na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczane były na ważnej podstawie, a powodowie zobowiązani byli względem pozwanego banku.

Żądanie powodów, zdaniem Sądu, jest również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, tj. zasadą uczciwego postępowania w obrocie gospodarczym, równego traktowania kontrahentów czy lojalności. Gdyby bowiem roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione, a pozwany zobowiązany zostałby do zapłaty dochodzonych przez powodów kwot, pomimo że zrealizowali oni cel umowy, tj. przez wiele lat korzystali z udostępnionego im kapitału, a nawet uzyskiwali zysk z najmu lokalu, to stanowiłoby to naruszenie praw osób, które w tym samym okresie planowały zaciągnięcie kredytu, jednak z uwagi na ryzyko związane z kredytem indeksowanym nie zdecydowały się na jego zawarcie i zaciągnęły kredyt złotówkowy, który w tym czasie był znacznie mniej korzystny finansowo.

Zasadą jest, że każde przejście wartości majątkowej z jednej osoby na drugą musi być prawnie uzasadnione. W związku z tym stosownie do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej wartości.

Przepis ten – w myśl art. 410 § 1 k.c. – stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2).

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacone przez powodów na rzecz pozwanego, na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczone zostały na ważnej podstawie, a powodowie zobowiązani byli względem pozwanego banku. Sąd przyjął, iż brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności przedmiotowej Umowy, w związku z tym żądania zapłaty od pozwanego na rzecz powodów nie znajdują uzasadnienia. Sąd nie uznał również kwestionowanych postanowień Umowy za niedozwolone, tym samym powództwo główne oraz ewentualne, podlegały oddaleniu w całości (pkt I wyroku).

Zgodnie z art. 108 § 1 k.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie Sąd w myśl przepisu art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c. rozstrzygnął jedynie o zasadach ponoszenia kosztów procesu ustalając, że powodowie przegrali proces w 100% i pozostawił ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.

sędzia Ewa Ligoń-Krawczyk